

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu se
primește.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
peli Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erszébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicarilor mai dese după tarifa
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA” iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — În esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 204.

Brașov, Luni-Marți 16 (29) Septembrie.

1903.

„Reichsrath”-ul și armata.

Parlamentul austriac a votat Sâmbătă o nouă (a doua) lege de recrutare în anul acesta, pre când în Ungaria încă nici nu se poate precalcuța când camera va fi în stare de a discuta și vota legea de recrutare.

Imediat după ce adunarea deputaților din Viena a votat contingentul de 59,000 recruți ministerul de război a ordonat telegrafic tuturor comandanților militari de a concedia fără de amânare pe toți soldații, cari cu finea lunei curente și-au terminat ciclul de trei ani de serviciu.

I-s'a dat dér poporațiunii din Austria reparațiunea, ce a pretins-o față cu ordinul din cestiune al ministerului de război, căci 59 de mii de oameni din anul al 3-lea nu vor mai fi reținuți alte trei luni sub stég. ci vor fi concediați încă înainte de 1 Octomvrie, fiind înlocuiți cu numărul corăspunător de recruți dintre cei asentați.

Se știe adevărat că în Austria s'a făcut deja asentarea pe baza primei legi votate în Februarie a. c., în puterea căreia contingentul de recruți fusese aserit cum s'a cerut la început, cu 12.000. Cestii din urmă nu vor mai fi însă chemați, ci numai 59.000, după măsura legii vechi militare, și acesta ca să concordeze cu concesiunea ce-o făcuse primul cabinet Khuen-Hedervary cu scop de a împăca obstrucțiunea ca să rămână pe lângă contingentul prescriș de legea vechiă militară.

Ministru-președinte Koerber și-a ajuns așa-dér scopul. După-ce în urma publicării ordinului de di preafinal dela Chlopy s'a conchiemat Reichsrath-ul, Koerber a luat poziție hotărâtă și energică față cu Ungaria în cestiunea armatei, declarând în cameră de pe banca ministerială, că Austria își revindică și vrea să-și

păstreze dreptul său de a avé și ea cuvântul ei ponderos în această cestiune vitală. Tot-odată a stăruit, ca prin votarea unei nou legi de recrutare să se facă cu puțință concediarea la timp a soldaților din anul al 3-lea — ca, după cum s'a diș, să nu suferă poporațiunea austriacă pentru păcatele săvirșite de extremii șoviniști din camera ungară, cari au împiedecat și împiedecă a se vota legea de recrutare și pentru Ungaria.

Aici la noi cei din anul al 3-lea vor fi reținuți în serviciu peste termenul legal ceea-ce va aduce nouă neajunsuri economice poporațiunii țării. S'a dispus ce e drept, că în măsura în care cei ajunși la anii de serviciu se vor presenta de bună voie la asentare, se vor concedia și dintre cei din anul al 3-lea — dér măsura acesta nu va repara, decât în mod foarte restrins neajunsurile.

Patru zile a durat desbaterea asupra noiei legi de recrutare în camera vieneză și în acest scurt timp s'a făcut și puțină obstrucție din partea radicalilor cehi și pangermani. În cele din urmă a învins totuși bunul simț și patriotismul și s'a putut săvârși de cătră acest conglomerat de reprezentanți de diferită naționalitate, ceea-ce nu se pôte săvârși de camera de la Budapesta compusă artificial aprópe esclusiv din Maghiari.

Multe vorbe însemnate, dér și grele s'au pronunțat în decursul desbaterei de cătră diferitele tabere din camera austriacă. Le trecem mai jos în revistă, ca cetitorii noștri să le afle și să pótă judeca asupra merului vremurilor în încurcătura din anul al 35-lea al existenței dualismului austro-ungar.

Cei mai mulți dintre vorbitorii partidelor și grupurilor din parlamentul țerilor cislaitane, sunt de părere, că constituția dualistă a monarhiei e adênc șguduită și compromisă.

Unul dintre oratorii cehi a accentuat între altele, că într'un viitor apropiat monarhia va sta în fața unor evenimente, cari vor însemna un nou capitol în istoria ei. Noi Cehii, dice el, am simpatiza cu nișuința Ungurilor, decât ei ar voi să se facă dreptate în armată tuturor popórelor din Austria. Dér e departe de Unguri a tiné sémă de sentimentele naționale ale popórelor austriace. Scopul mișcării în Ungaria nu e numai de a maghiarisa, ci ei urmăresc și alte scopuri... vor să aibă și armată proprie ca să pótă pune în cumpănă și forța militară, și decât și vor ajunge scopul ne aflăm în ajunul unei întorsături mari în istoria monarhiei...

Interesant e că partidele radicale germane, cari voiesc uniunea personală cu Ungaria și uniunea vamală și de drept public a Austriei cu Germania — adevă realizarea politice bismarkiane — sunt de credință, că succesul planurilor maghiare ar fi numai o cestiune de scurt timp..

Orî cum ar fi, una e și rămâne adevărat: germanismul și slavismul va avé o înfrunire decisivă asupra sôrtei viitoare a Ungariei.

Crisa. Până eri cabinetul nu s'a constituit. Diarele asigură, că toți vechii ministri își vor păstra portofoliurile. — Membri guvernului au tinut Vineri și Sâmbătă lungi conferențe, sfătuindu-se asupra programului guvernului. Definitiv n'au putut stabili nimic. Până la finele săptămânei se speră însă, că tóte vor fi în regulă.

Guvernul — deși neconstituit — a luat totuși o dispozițiune importantă. După-cum facem amintire și la alt loc, contele Hedervary, în calitatea sa de ministru de interne, a adresat autorităților administrative o circulară în care le face atente, că *refusarea primirei contribuțiilor voluntare contravine legii. Va nimici, deci, tóte decisiunile luate cu privire la acesta.* În refuzare ministrul vede o pri-

mejduire a creditului de stat. Tot așa ministrul a declarat nulă ordinațiunea, după care listele viriliștilor ar fi să se alcătuescă pe baza conspectelor din anul precedent.

Recruții și concediații austriaci.
„Reichsrath”-ul austriac a făcut un mare pas înainte: *a votat proiectul de recruți.* Prin acesta s'a ridicat ordinul ministrului de război, care reținea, până la 1 Ian. 1904, în serviciu activ pe soldații, cari au implinit anul al treilea de serviciu. Comandele regimentelor din Austria au fost înștiințate, ca numai decât să concedieze pe cei din anul al 3-lea.

Pace în Balcani? Din Viena se anunță, că agentul bulgar de acolo a primit de la guvernul din Sofia o notă telegrafică, în care i-se aduce la cunoscință, că *Sultanul a primit propozițiunile Bulgariei referitoare la pacificarea Macedoniei și vilaetului Adrianopol.* Atât Turcia, cât și Bulgaria au început să desarmeze. Refugiații bulgari se vor întórce în curând la vetrele lor și Sultanul va da amnestie generală. Pentru ameliorarea administrației în Macedonia, se va alege o comisiune mixtă, având problema de a elabora legi și regulamente cu scop de a-se da provinciei cea mai largă autonomie și a-se regula siguranța publică, poliția și justiția. Membri bulgari ai comisiei îi va numi exarcul bulgar, unul din ei fiind raportor permanent, ca organ mijlocitor între Sultan și comisiunea mixtă.

Nu se pot dumiri. „Budapesti Hirlap” continuă a-și vërșa veninul în contra ordinului din Chlopy. În numărul său de Duminică scrie un lung articol în care posedă pe grozavul. Il dóre cumplit, că din „fenomenalul” document reiese, că Ungurii nu mai sunt națiune, ci numai *popor, rassă.* Dér... un dér semnificativ... spune cu ore-care mahnire, că totuși resmiriță, revoluție, n'are să fie, nici chiar „Tăuții”, cari umblă cu geamuri nu vor pré avé de lucru în țéră, ci „vom

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Scăpat dintre Canibali.

În New-Jersey, în una din camerele spitalului din Frenon, unui inginer de maritim i-se dau îngrijirile medicale. Nasul bolnavului e sfredelit și rana se vindecă încet. Inginerul se numesce Vincențiu Linden și s'a născut în America, ér diarele americane scriu articole lungi despre modul cum a căpătat rana la nas.

Intemplantă inginerului e destul de interesantă, pentru ca ómenii să se ocupe de ea, căci nu e lucru de tóte zilele ca cine-va să scape de dinaintea mănăcătorilor de ómenii, tocmai în clipa când volau să-l frigă. Dér inginerului Linden tocmai așa i-s'a întemplat, acolo a căpătat și rana la nas. Eță cum își povestesc el peripețiile:

— M'am urcat în San-Francisco pe vaporul de povară „Etrex”, în calitate de inginer de corabie. Vaporul pleca spre Sidney cu întréga povară și a trecut pe lângă insulele Fidsi și Samoa. În gru-

pele acestor insule micî necunoscute, de ore-ce căpitanilor de marină nu le prea place să se apropie de locuitorii sălbatici de pe acolo, în restimp de 2 săptămâni am avut o cale cât se pôte de frumoasă. Într'o nópte însă s'a pornit o furtună mare, care spre dimineță a devenit și mai puternică; două zile a tinut această furtună îngrozitoare, ér a doua di pe la amieđi a trăsmit fulgerul în mijlocul vaporului și l'a găurit, așa că a început îndată să se cufunde.

Într'o clipă mi-am dat séma de primejdie și vedeam că vaporul e pierdut. Nu m'am chibzuit mult și m'am aruncat în mare. Peste câte-va minute vaporul s'a cufundat.

Am înnotat cam o oră în spre locul unde zăream prin negură și prin plóia mare o fâșie de pământ uscat. De-odată am dat cu piciorle de pământ, dér eram ca la doi kilometri de țerm. Furtuna și plóia încetaseră de-odată: se părea că marea a voit să aibă ca jertfă numai „Etrexul”, ca apoi să i-se potolescă furia. Numai cu mare luptă și osteneță

înaintam în apă, până în fie am ajuns pe țerm istovit și amortit. Aici am găsit patru ómenii de-ai vaporului și pe căpitanul Barker, în aceeași stare în care mă aflam eu. Ceilalți au perit toți în mare.

Eram cu toții așa de sleiți în puteri, încât nici nu ne puteam da sémă unde ne aflam, și fără să ne mai gândim mult ne-am lungit pe pământ, și nu peste mult timp ne-a cuprins un somn adênc, ca un leșin. Nu știu cât am putut dormi; dér când ne-am deșteptat în șguduituri și țipete teribile, era ziua în amiața mare.

Speriați, ne frecăm ochii, căci nici unul nu ne dam séma ce s'a întemplat cu noi. În fine cu mare greutate ne-am venit în fire și ne-am putut da séma de împrejurarea în care ne aflam.

Eram înconjurați de o mulțime de bărbați și femei negre cari scoteau nisce țipete îngrozitoare. Toți erau în pielea gólă, ceea-ce dovedea că erau de tot sălbatici. Așa-dér aveam de ce să ne speriem, căci aveam de a face cu mănăcători de ómenii. Dér deóre-ce nu se arătau răi față de noi, ne mai liniscirăm și începu-

răm să ne înțelegem cu ei prin semne. Mai întâiu de tóte le-am dat a înțelege că suntem flămânđi. Indată ce ne înțeleseră alergară câte-va femei și ne aduseră póme și carne friptă, apoi apă. Măncarăm cu poftă și ne împăcaserăm cu gândul că am ajuns între o seminție de ómenii cu porniri bune.

Bucuria noastră a tinut numai până a doua di, căci numai atunci am putut face cunoscința noilor noștri pretinți.

În ziua dintăiu făcurăm cunoscință numai cu femeile și cu bărbații bătrâni în paza cărora erau date, ne și miraserăm, cum de sunt numai bărbați bătrâni, însă nu mult ne-am bătut capul cu lámurirea acestui fapt ci am luat lucrurile așa cum erau.

A doua di veniră adevărații bărbați ai seminției, luptătorii. Erău cam la două mii. Au venit într'un fel de luntre făcută din trunchiul scobit al arborilor și la ele erau inhămați câte-va sute de prizonieri; au sosit cu sbierete îngrozitoare de triumf. De sigur au fost să jefuescă de la care-va

aplica acel mod de *resistență*, în contra căreia ori-ce apărare e zadarnică... Nu se va gândi — dice — nimeni la o răfuellă, nu se va găsi nimeni în țară, care se refuze cinstea cuvenită regelui, dér... éráși un dér... nu se va afla Maghiar, care se pună la buzunar palma ce ni-au dat'o sfetnicii din Chlopy ai coronei? Hedervary se spună Monarchului, că nu se găsesce bărbat în Ungaria, care se-i stea în ajutor în evitarea postulatelor naționale. Și se-i mai spună, că „ordinul cătră armată a avut asupra poporului efectul ce-l avea odinórá stégul sângerós ce se purta prin țară, pentru-ca și cel din urmă ismenar căláreș se fie gata a-și implini datoria“... Teribil!

Din „Reichsrath“.

Sedința dela 25 Septemvrie.

La tema reținerii soldaților luând cuvântul socialdemocratul *Daszinsky*, dice între altele:

„Mi-se pare, că umbrele reacțiunii plutesc d'asupra noastră și se aședă pe viitorul nostru. Cel ce are ochi de vădút și urechi de audít, acela trebuie să înțelegă triumful clericalismului și impertinența provocătoare a clericilor fățiși și ascunși. Am avut probe despre acesta în *declarațiunile moștenitorului de tron*, care a aruncat curagios poporului mânușa, a sprijinit cu îndrăsnellă reacțiunea négră și a trimis telegrame celor mai sdrențoși jurnaliști, numai pentru-că aceștia luară în apărare clericalismul.

Schneider intrerupénd pe orator: Despre jidovi n'aveți nimic de đis?

Ar puté se-mi răspundă cineva, continuă *Daszinsky*: Tu ești socialdemocrat, ce-ți pasă de corónă și de celelalte concepții înalte, în cari nu trebuie să cugeți, ci numai să strigi: Ura! In-cât pentru noi, *Austria asta bétrână póte să crape*, și nu vom vèrsa nicí o lacrimă... Sprijinul cel mai puternic al monarchiei, diceți, că ar fi armata? Dér ce este armata? Cine dintre d-vóstră va dice, că armata, așa cum este ea actualmente, ar fi amica poporului? Burgezimea germană crede, că limba din casarmă ar fi sprijinul național al germanismului.

Prin influențele din afară și prin dualism nu numai că situația devine mai complicată, dér se clatină și parlamentul, guvernul și coróna. Ungurii au fost întotdeuna aceia, cari aveau ceva de câștigat, Austria întotdeuna, care trebuia să piardă. Trebuie să vină odată momentul, când nu vom mai avé interes să pierdem, ér Ungurii nu vor avé posibilitatea să câștăge, și momentul acesta este deja foarte aprópe, unde cel puțin din punctul de vedere al politiceii comerciale nu vom mai avé nevoie de dualism, căci dualismul ne-a fost octroiát și nicí-odată nu a fost rezultatul trebuințelor nóstre și al programelor nóstre politice. Curtea a creat forma

dualistică sub loviturile Prusiei pe cămpurile de la Sadowa. Evoluția națiunii va trebui să spargă dualismul, *indată ce se vor întări Unguri*. Cu cât vor fi Ungurii mai tari, cu atât mai provocători vor fi nu numai față cu coróna, dér și față cu acest parlament. Cetiți mă rog și vedeți ce lovituri a căpătat ér Dr. *Koerber* în dieta ungară! Cine i-a sărit în apărare?

Forma acesta a *dualismului* ne cere nu numai jertfe materiale, ci încă și mai mult. Întréga politică devine nesinceră, numai pentru-ca să puteți avé în buzunar o majoritate pentru pact.

Un locotenent a declarat, că *Jidovii* din Galiția sunt de vină la reținerea soldaților din anul al treilea, fiind-că acei sërmaní jidovi emigréză la Budapesta, unde se îmbogățesc, se fac mari patrioți și pe urmă agitá contra Austriei și a împératului. Éttă agitația național-jidovéscă! Noi însă vom merge la Budapesta, vom trage jidovilor o bataie și tóte se vor drege. Éttă ce politică se face în armată.

Dr. *Schücker* (part. progresist german) dice între altele:

Am stăruit, ca să se convóce „Reichsrath“-ul, pentru-ca legislației să i-se ofere ocașia a face rînduială. Guvernul a refusat la început și numai *ordinul de đi* a dat privilegiu la convocare, căci noi vedem în acel ordin espresiunea voinței supremului șef față cu armata. Dorim însă, ca *coróna să nu hesiteze* (Aplause). Interpretățiunile, ce le-am audít din gura ministrului președinte ungar, ne fac să credem, că la locurile normative éráși au devenit *slabi și șovăitori*. Ar fi regretabil, déca ar fi așa. Declarăm solemn, că *nu vom vota nicí un crețar pentru armată, déca s'ar realiza de fapt tendințele șovinistice din Ungaria*. Am adus sarcini mari în favorul armatei, poporul abia le mai póte suporta, le-am adus însă, fiind-că suntem conșienți că prin o armată puternică, ideea imperiului iese mai puternic în relief. Déca ideea acesta va fi sguiduită, atunci cad de la sine premisele, cari au determinat jertfele. *Déca se sguide caracterul unitar al armatei și coróna începe să șovădească, noi vom face us de drepturile nóstre și nu vom vota nicí soldați, nicí bani*. Trebuie să fim energici astăzi, deórece ne aflăm într'o situație, care este echivalentă cu disoluția monarchiei. Trebuie să spunem adevérul și să ne cedăm.

Lupul face în numele clubului român următoarea declarație:

„Pétruns de convingerea neștrămutată, că puterea monarchiei trebuie să se mențină neslăbită în interesul atât a monarchiei, cât și a singuraticelor regate și provincii, și că în vederea evenimentelor regretabile, proprii de a submina această putere, nu se póte desconsidera întărirea aceleia, — clubul român declară, că e de acord cu tóte măsurile legale, cari duc la această țintă și că va înfrunta tóte măsurile, cari ar puté sguide puterea imperiului. În acest sens se vor da și voturile din partea clubului român. Cu această ocașie

clubul român își exprimă față cu coróna *mulțumirea* adencă și sinceră pentru declarația de a ține neclintit la organizația probată a armatei și de a nu renunța nicí odată la drepturile și îndreptățiurile garantate prin constituție șefului armatei, precum și pentru asigurarea, că armata va rămâne comună și unitară, o putere formidabilă spre apărarea monarchiei contra orí cãrui dușman“.

Wolf (pangerman): Nu voim un nou pact. Voim în vederea alianței nóstre cu Germania unitatea și comunitatea armatei și realizarea *uniunii personale*. Să nu așteptăm, până ce Maghiarii ne vor scóte cu nepusă masă. În locul uniunii vamale cu Ungaria care nu se mai póte susține, să se facă în Cislaitania uniunea vamală cu Germania.

Dr. *Forscht* (ceh tinér): Istoria nu va lăuda înțelepciunea de stat a acelora, cari au sfătuit pe Monarchul să lanseze ordinul de đi. Ungurii sunt un element renitent. Una din două: Orí se vor lua măsurii energice spre a descurca cu forța agitația ungaréscă, orí se va observa o atitudine șovăitoare și în sfirșit se va bate în retragere. Nicí într'un cas nicí în altul nu se va restabili situația de mai nainte. Cu tóte că am adus atâtea jertfe, comunitatea economică în scurt timp se va disolva. Cele ce se petrec în Ungaria dovedesc, că și dualismul politic încă este subminat. Déca însă în Ungaria s'ar duce lupta numai contra *germanisării în armată*. Cehii ar saluta această mișcare cu simpatie. Ungurii însă nicí pe departe nu luptă pentru isbândirea drepturilor tuturor limbilor în armată. *Ei urmăresc maghiarizarea și încă și mai mult*. În fața acestor tendințe este necesitate supremă de a ne aduna *tóte forțele și a institui din tóte popórele de dincóce un zăgaz puternic, spre a întimpina cu succes orí ce pericol*.

„Muszáj“ — ungresce!

Rectorul universității din Clușiú a așiat pe tabla négră un ucáz strașnic adresat *studentilor nemaghiari*. În acest ordin se creéză o nouă *contravenție* până acum necunoscută muritorilor de rënd, anume *contravenția*, ce ar comite-o acei studenți nemaghiari, cari la „*mensa academica*“ din Clușiú cutéză a vorbi în limba naționalității lor, ér nu în limba maghiară. În urmare *studentilor nemaghiari* li-se impune de a vorbi, respective a conserva *numai ungresce* la masă.

Rectorul simțind însu-și abnormitatea acestui ordin, caută a invoca circumstanțe *atenuante* dicénd, că *ordinul l'a lansat din cauză, că a băgat de sémă, că studenții nemaghiari ar evita din adins ocașiunea de a învăța séu vorbi ungresce*.

Dér se lăsăm să vorbescă însu-și ordinul dat pe basa hotărârii luate unanim în ședința de la 28 Februarie 1903 a senatului universității:

„Corpul profesorilor universității esperează cu regret la tóte specialitățile, că ascultătorii de limbă străină, când se înscriu la universitate, nu posed limba maghiară în măsura necesară succesului studiilor ce le fac. É și mai regretabil (!) că anii, cari îi petrec la universitate, nu-i folosesc pentru a-se esercia în limba maghiară prin contactul cu colegii lor maghiari. Ast-fel este firesc, că în multe cazuri nu pot se-și facă cu succes esamenele, nefind în stare a-și preda în limba maghiară nicí măcar cunoscințele ce le au.

„*Nedreprimerea în limba maghiară* nu numai, că nu póte trece ca circumstanță atenuantă la esamene, ci *este și o neglijeare a datoriei lor față cu patria*. Instituția mesei *studentilor, mensa academica*, n'a adus ródele ce se aștepta de la ea, deși *unul din scopurile ei principale este, ca se-i ajute în deprinderea limbii maghiare*, prin intinutul contact al tinerilor nemaghiari cu colegii lor maghiari. Resultatul așteptat l'au zădărnicit ascultătorii de limbă străină (?) prin aceea, că în localurile mesei *studentilor s'au isolat și în grupuri separate, și s'au reținut aprópe demonstrativ* (?) de la conversarea în limba maghiară. Pentru a face să înceteze această abnormitate și pentru a promova chemarea amintită a mesei *studentilor, senatul universității din Clușiú a hotărít în ședința sa de la 28 Februarie 1903, ca în localurile mesei studentilor să interdica conversarea în limbii străine și să facă obligătoare folosirea limbii maghiare*.

„Ast-fel chiar și în contra voinței lor (!) și la tot cazul spre binele lor (!) tinerii universitari de limbă străină vor fi ajutați în *esercițiul obligator* al limbii maghiare. Cel care în contra dispozițiunii senatului universității *converséză în localurile mesei studentilor în limbă străină comite contravenție disciplinară*. *Vom eschide de la beneficiile mesei și din localurile ei*. Vorba fiind de binele lor, aștept de la tinerii universitari de limbă străină, ca după acesta să se înroleze în număr și mai mare la masa *studentilor* și a-se întilni acolo în *dragoste* cu fraților lor maghiari. Aștept însă cu atât mai vîrtos de la cei din urmă (*maghiari*) ca purtare modestă și prevenitoare față cu cei dintâii (tinerii nemaghiari) să le facă acestora plăcută și ușorá deprinderea limbii maghiare.

Clușiú, 17 Sept. 1903.

ss) Dr. Ștef. *Apálhy* rectorul univ. din Clușiú

Eată o măsură, în adevér *abnormală* și revoltătoare, ce se aplică față cu tinerii nemaghiari de la universitatea din Clușiú. A-o comenta de prisos. Ea este destul de eloquentă mai ales în pasagiul în care se dice, că *nedreprimerea în limbă maghiară „este o neglijeare a datoriei față cu patria“*.

Li stă omului mintea în loc când citește ast-fel de produse „spirituale“ ale șovinismului violent și

seminție apropiată, de unde au adus sute de bărbați ca prizonieri de război.

Prizonierii au fost târșiți într'un luminiș, le-au sfedelit nasul cu o unșlă de lemn, ér în gaura făcută în modul acesta le-au tras o frânghie împletită din rădăcinile unei plante și așa îi legară de trunchiul arborilor. Dupăce terminară cu prizonierii, veni rîndul nostru, căci îndată ce sosiră luptătorii nu ne mai tratau ca óspeți, ci ca pe dușmani. Mai întâi de tóte ne legară mâinile și picioarele, apoi ne sfredeliră nasurile și ne aruncară într'o peșteră adencă de cincí picioare. Măncarea căpătam destulă. Ne-o aducea totdeuna o femeie, de pe fața căreia vedeam, că nu e de acolo. Deși avea pielea neagră arsă de sóre, dér trăsăturile regulate ale feței și colórea deschisă a pèrului erau doveđi netăgăduite, că era europeană. De sigur că mulți ani înainte a ajuns între sălbaticii, cari au crutat-o și ea s'a obișnuit cu modul de viață al lor.

Sălbaticii aveau tabăra aprópe de peștera unde tînjam noi și se audeau până la noi sberetele orgnilor sălbaticé. Nu pu-

team sci ce se întimplă de asupra capului nostru, dér urletele și tãmbălăul ce se audia până la noi ne umplea de gróză. Ne turmenta și frica, ér nasul sfredelit ne cauza dureri mari, ne hotărîrăm în sfirșit să întrebăm pe femeia europeană, care ne aducea mîncare, asupra sorții ce ne așteptă. Am esitat mult, căci ne era frică, dér în fine ne hotărîrăm. Chiar adevérul cel mai crud era de preferat nesigurantei chinuitoare în care ne aflam. Dér făcusem socotéla fără birtaş. De întreat am întreat pe femeia, dér răspuns n'am căpătat. În decurs de două zile orí de câte orí ne aducea de mîncare, repetam întrebarea, dér nu ne răspundea. Numai privirea ei avea o expresie tristă, care ne spunea, că ne-a înțeles și îi era milă de noi pentru sórtea ce ne așteptă.

În desperarea noastră începeam să facem planuri îndrăznețe de scăpare, când sórtea noastră nesigură se schimbă în adevérat înfiorătoare. În diminéța zilei a patra ne scóseră din peșteră și ne duseră în luminiș. În mijlocul șesului ardea un foc mare deasupra căruia se frigeau ca-

davre de ómeni trase în frigări mari. În jurul focului stau sălbaticii urlând grozav și se repeđiau cu lăcomie la câte o bucățică de carne de om pãrjolită și o mîncău cu o poftă animalică.

La vederea înfiorătoare ni se strînse inima de gróză, dér nu ne rămase multă vreme de privit, căci ne apucară călăii pe toți afară de căpitanul Barker și ne legară de câte un trunchiú de arbore. Ér pe căpitanul Barker îl tîrîră în mijlocul șesului pe rug și într'o clipă îl traseră de viu în frigare pe sërmanul nefericit ale cărui țipete de durere ne înghețau sângerile în vine. Pe urmă puseră corpul încă tremurând de-asupra focului. După gróză ne cuprinse gréță, vedénd atăta bestialitate și ni se făcú rău. Nu mai sciuc s'a întimplat după aceea, căci zăceam leșinat la rădăcina pomului și numai atunci ne-am deșteptat, când ne duseră din nou în peșteră. De-o cam dată numai căpitanul căđú jertfă, noué ne mai lungiau chinurile.

Vorbeam cu tristețe și somnul ne ocolea, când sosi nóptea. Cum veghiam,

audirăm de odată un sgomot ușor deasupra capului nostru. Pe nisece trepte scobora la noi femeia europeană, care se îngrija de sórtea noastră, în mână avea un cuțit cu care ne tăiă funiile și punéndu-mâna pe buze, ne făcú semn s'o urmăm fără sgomot.

Ne supuserăm fără nicí o vorbă. Femeia ne conduse pe drumuri laterale până la țermul mării, unde ne aștepta o luntriță provédută cu apă și de ale mîncării în ea se aflau și visle. Ne aședarăm repede în luntre și făcurăm semn femeii să ne urmeze, dér arătă la luntriță și clătină capul cu tristețe că nu mai e loc apoi împinse luntrița și dispărú în întunec.

Trei zile rătăcirăm pe largul mării în fine ne întilnirăm cu o corabie de mare care mergea în Honolulu, căpitanul optă corabia și ne luă cu sine.

Scăparea ne sosi tocmai la timp, căci isprăvisem nutreământul și apa și ne chinuia setea. — „*Cons*“.

agresiv și când vede, că pe ast-fel de căi se impune jugul limbei maghiare acelor tineri, cari și de alt-fel sunt îndopați din greu cu limbă și literatură maghiară.

— De vreți să mâncați la masă, de vreți să vă stimpărați fômea și setea la mensa noastră, „muszaj“ se vorbiți unghuresce și numai unghuresce. De unde nu, afară cu voi!

Așa li-se strigă tinerilor de naționalitate nemaghiară de la universitatea din Clușii în „szozat“-ul ce li-l adresează „părintescul“ lor rector. Ne putem inchipui acum, ce le vor striga „colegii“ lor maghiari, cărora prin pomenitul „szozat“ li s'a dat un viu esemplu de „marimimie“ și „dragoste“ între „frați“.

Senatul universitar din Clușii și-a uitat însă, că dragoste cu sila nu se poate, că nu prin ast-fel de măsurii se poate face „plăcută“ și „ușoră“ o limbă, de ar fi ea chiar și — cea unghurescă.

„Manifestul“ lui Kossuth.

Fiiul tătâne-său, Kossuth Franczi, adresează în „E-s“ de la 27 Sept. un „manifest“ către aderenții săi:

Spune d-l Kossuth, că „situația e grea“ și că a lui convingere neclintită este, „că în situația grea actuală națiunea are trebuință de liniște, calmitate și chibzuire“... căci „contrarul strică causei națiunii și primejduesce viitorul ei.“

„Nu putem să sperăm ajungerea scopului — continuă Kossuth — prin pretențiunile, cari în ultima analiză se bazează pe putere, — *er puterea materială e depusă ați în mâinile Corônei...*“

Lozinca lui Kossuth este: „Resistență pasivă, însă cu necondiționată liniște și calmitate.“

Corôna, dice el, trebuie convinsă, că ceea-ce cere „națiunea“ e îndreptătit și legal și emană din legile, ce constituie baza constituției, pe care capul statului a depus jurământ.

„Numai așa putem spera să convingem corôna, *dacă ne vom reține de la ori-ce semn al amărăciunii naționale față cu ea.*“

În fine Kossuth spune, că numai astfel urmându-se, ia și pe mai departe răspunderea.

Adecă: liniște, calmitate, chibzuire, nici un semn de amărăciune față cu corôna, însă — *resistență pasivă*: nici dare, nici catane.

Cum își poate inchipui însă d-l Kossuth *resistență pasivă*, în sensul indicat de foile estreme, adecă refuzarea dărilor și recuților, fără sgduirii și fără urmări dezastrușe incalculabile?

Să răspundă el.

SCIRILE DILEI.

— 15 Septemvrie v.

Măsuri contra reprezentanțelor comunale. Mai multe reprezentanțe comunale s'au grăbit a aduce deciziuni în sensul, ca percepția se nu încasseze nici un fel de dare de stat, nici chiar de la cei ce se presentă să o plătescă de bună voie. Ministrul de interne va *anula* aceste deciziuni, ca ilegale, și va da ordin ca să se încasseze dările aduse de bună voie, la din contră primarul și vicespanul respectiv vor fi destituiți și înlocuiți cu fișpanul.

Epistolă pastorală a episcopului de Lugoș. P. S. Sa Episcopul diecesei Lugoșului, Dr. V. Hossu adresează clerului și poporului din diecesa Lugoșului prima epistolă pastorală a sa, care s'a tipărit la Blăși și cuprinde 9 pagini 8° mare. În această epistolă face istoricul numirei și consacării sale de episcop și descriind cu cuvintele apostolului Pavel calitățile cu cari trebuie să fie înzestrat un episcop, invită cu deosebire preoțimea, să-i fie în ajutor, întru îndeplinirea sarcinei grele ce a luat-o asupra-și.

Esamene de ofiteri în rezervă. La esamenele de ofiteri a voluntarilor de artilerie din Timișoara, au reușit între alții cu succes eminent următorii: A. Babescu, C. Bejan, Dr. Caius Brediceanu, S. Corcea și M. Spataru.

Dintre voluntarii de infanterie din Timișoara: Stefan Popovicu și Dușan Spăriosu de la reg. 29 și George Dragu de la reg. 101.

Esposiția pentru înaintarea sciintelor. D-l profesor Gr. Crețu va face congresului Asociației Române pentru înaintarea sciintelor o comunicare sub titlul: „Ochire asupra literaturii științifice române până la 1880“. De asemenea va expune o sumă de imprimate rare eșite din mai toate tipografiile românești din vécurile trecute, începând cu una de la Timișoara și sfârșind cu câteva de la Chișineu, cărți de știință și de școlă seu cari arată cultura noastră în genere înainte de 1860, cum și vr'o 15 relative la Macedonia și Istria. Comitetul Asociației rógă pe posesorii unor asemenea opere (și lucruri) să trimită liste spre a se face alegerea pentru esposiție, care se deschide la 21 a curente (2, Splaiul general Magheru.)

La masa studenților universitarii români din Clușii întemeiată de „Economul“, au fost primiți — după cum scrie „Răvașul“ — 27 tineri, anume 7 cu prânzul întreg gratuit, ér 20 cu plata pe jumătate.

Soldatii demonstranți din Brașov au fost aspru pedepsiți de către tribunalul militar special trimis anume din Sibiu. Demonștrânții vre-o 6—8 inși, pe cari fi putură aresta jandarmii, au fost condamnați la mai multe luni închisóre. Ei sunt cu toții Unguri și fac parte din regimentul Nr. 2 de infanterie.

Liberat. Din Clușii ni-se scrie, că d-l Andrei Baltes împlineându-și pedepșa de 2 ani și 2 zile — dată pentru articolele repozatei „Tribune“ în afacerea petrecerii oprite din Baia-mare (1901) și în afacerea Iancu — er în 27 Septemvrie a fost liberat din închisóra ordinară din Clușii. — D-l Andrei Baltes aducându-ne și d-sa la cunoștință liberarea sa, adaugă: „Sunt bolnav, însă mândru, că am putut până la capăt să-mi fac datorința. Dumnezeu să protégă pe iubitul meu popor românesc!!“

Țarul Rusiei la Viena. Țarul Nicolae al Rusiei va sosi poimâne, Miercuri, în Viena. La gară va fi întâmpinat și salutat de Maj. Sa monarhul nostru. De aici suveranii vor pleca la Schönbrunn, unde se va da un prânz de gală. În aceeași zi după amăzi amândoi monarhii vor merge la Mürzsteg la vânătoare. Țarul va petrece aici până la 3 Octomvrie.

Cine a pus la cale turburările din Croația? „Magyar Szó“ surprinde pe cetitorii săi c'o scire senzațională. Fôia banffystă spune, că în consiliul de miniștri ținut Vineri, Hedervary ar fi declarat, că turburările din Croația le-ar fi pus la cale ministrul president austriac Koerber.

Căpitanul Struchly, din Pojun, pe care îl insultase prin scrisóre Bónis din Mișcolț, a provocat pe acesta la duel. Duelul a avut loc în Mișcolț en săbii și s'a sfârșit cu rănirea lui Struchly. După ce medicii i-au cusut rana, căpitanul a plecat în aceeași seră la Pojun, unde și-a luat în primire ordinul de permutare la Przemysl. În Mișcolț s'a făcut colectă, pentru a cumpăra lui Bónis o cupă de argint pe care se vor grava cuvintele: „Ne bántsd a magyart! („Nu te lega de Ungur!“)

Ucigaș prins. În Clușii a fost arestat dîlele acestea un individ cu numele Ilie Ghindea, calfă de croitor, care în ziua de 17 Septemvrie a sugrumat pe cusătorésa Enric Honzig n. Gal Zsuzsa. Ghindea a spus la interogator, că a venit la Clușii înainte cu patru săptămâni din

Brașov, a întreținut relațiuni de amor cu femeia ucisă și se hotărîseră să móră împreună, dér după ce a omorît-o pe densa, n'a avut curagiul să se sinucidă.

Viriliștii români din comitatul Bistrița-Năsăud pe 1904 sunt: Dr. Dum. Ciuta cu dare de 940 cor., Dr. Gavril Tripon cu 644 cor., Tedor Crăciun cu 797 cor., Gavriil Vértic cu 711 cor., Dr. Vasile Pahone cu 703 cor., Dr. Nicolae Hanganuțiu cu 611 cor., Alex. Frank cu 567 cor., Samuel Poruțiu cu 533 cor., Mihail Făgărășanu cu 520 cor., Dr. Const. Moisil cu 367 cor., Dr. Emil Filipan cu 375 cor., Dr. Paul Tanco cu 351 cor.

Biserica românească în Canada. În orașul Regina (ținutul Assiniboia, Canada de sus) stabilindu-se un număr însemnat de Români din Moldova, aceștia s'au adreșat metropoliei din Iași, să le trimită un preot. Metropolia li-a satisfăcut cererea, trimițându-le pe prea cuviosul archimandrit Evghenie Ungurianu, cu metania din sf. mânăstire Neamțu. Părintele Evghenie a sosit în Regina înainte de Paști și a fost primit cu mare bucurie. În timp de două luni Români și-au zidit acolo o biserică, care a fost de curând sfințită. Părintele Evghenie, după cum scrie „Biserica ortodoxă“, are de gând să înființeze în curând și o școlă.

Deces. Parochul din Grind a reposat Duminecă în 20 Septemvrie în etate de 81 ani. Reposatul era de nascere din Straja (A.-Iulia) și făcuse, în vieță fiind, pentru școlă din Grind o fundațiune de 20,000 corône. La înmormântare a pontificat prepositul I. M. Moldovanu, ca delegat al metropolitului din Blăși.

Tragedie familiară. Dîlele acestea s'a petrecut o îngrozitoare tragedie familiară în comuna Preșmer. Stefan Weér, supra-veghiător la linia ferată se însurase de un an și câteva luni. Trăia însă foarte cu nevestă-sa, din cauză că era gelos din cale afară. Înainte cu câteva luni femeia născuse un copil, dér nici împrejurarea acesta îmbucurătoare familiară nu putu schimba gelosia bărbatului. Femeia deveni melancholică și mai alaltăeri luându-și copilul în brațe, se aruncă în apa Têrlungului, unde se înecă. Bărbatul vădând pe nevestă-sa iubită mórta, a luat un revolver și s'a împușcat. Sfirșitul acesta atât de tragic al tinerei familii a produs senzație mare în comună.

„Revoluția la Făgăraș.“ Ridiucla „revoluție“, descoperită de „Brassói Lapok“ în comitatul Făgărașului, are, precum soim, de erou pe „badea Cârțianu“, care șede încă tot în arestul poliției din Brașov. La observările fôiei noastre, ale dîrului „Kronstädter Ztg“ și ale lui „Magyar Szó“ din Budapesta — e caracteristic, că acest dm urmă diar șovinistic găsese și el ridiculă marea gălăgie ce se face cu pretinsul plan revoluționar al lui George Cârțianu — răspunde „Brassói Lapok“ în numărul său de Duminecă, luând în apărare pe raportorul său fantastic de la Făgăraș și „stând bun“ pentru tot ce i-a telegrafat acesta despre descoperirea hipersenzațională de la Oprea-Cârțișóra.

„Brassói Lapok“ ne spune, că nu e vorba, cum am dis noi, de un cioban care are mania specială de a aduna cărți de pretutindenii, ci de-o adevărată „uneltă a propagandei valahe“. Susține apoi tot ce i-s'a raportat despre cele 30 000 de cărți, ce s'ar fi aflat în locuința lui Cârțianu la Oprea-Cârțișóra, pachetate în saci și ascunse printre grâne (dacă au fost ascunse în șură, ori prin hambare, nu ne spune). Susține mai departe, că această sumedenie de cărți se află depusă la procuratura din Brașov, că între cărți se află și de acele oprite (Dér ore ce carte, în care se face puțină alusiune favorabilă la istoria și la drepturile poporului român, nu este la noi oprită?) Mai constată „Br. Lap.“, că — lucru înfricoșat! — s'ar fi aflat la Cârțianu și cărți provédute cu stampila Ligei.

Tôte aceste pân' acum nu dovedesc decât că ciobanul Cârțianu a cerșit pe tot locul, pe aici și prin România, cărți, și a primit în colecția sa tot ce i-s'a dat, fără de a mai alege. Și de aici se vede, că lui îi era s'adune cât mai multe cărți, broșuri și gazete. Acesta era plăcerea lui, dér până a califica mania bibliotecară a lui Cârțianu de uneltire revoluționară, mai trebuie să se dovedească mult și multe, ce perseverăm a crede, că există numai în fantasia raportorului lui „Br. Lapok“.

La acesta ne îndreptătesce și procederea lui Cârțianu în adunarea de tot felul de monede de aramă, argint și aur, despre care dice „Br. Lap.“ că sunt monede din tôte țerile: române, maghiare, belgiane etc. Folosindu-se de popularitatea ce i-a făcut-o parte mare a pressei române și pressa străină filo-română acestui cioban-turist din Ardeal, badea Cârțianu a căutat să o escompteze și în monede, ce le primea ca dar de pe la ómenii cu dare de mână, între cari primul loc l'au ocupat póte Italianii, în timpul când Cârțianu a luat parte la serbarea de la columna lui Traian în Roma.

Cârțianu a mai avut conflicte și cu autoritățile de la graniță (Predeal) și cu poliția din loc, dér nu s'a putut dovedi nimic grav contra lui. Nu voim nici decum a prejudeca cercetării organelor siguranței și ale dreptății, dér ni-se pare a fi o apucătură prea bôcnă, ba réutăciósă chiar, decât „Br. Lapok“ ar vré să suspicióneze fôia noastră și pe „Kronst. Ztg“, că „am voi să ascundem, să facem mușama (tusolni) un păcat politic, ce va eși încurând la ivelă în afacerea Cârțianu.“

Veđi Dóme! Fôia „Brassói Lapok“ a vrut să scape și ea odată patria de o conjurație teribilă, ce s'a descoperit în sacii cu cărți ai ciobanului rétăcitor de la Oprea-Cârțișóra, și „Gazeta“ cu „Kronst. Ztg“, ba, „horibile dictu“ chiar fôia romanofagă „Magyar Szó“ n'au avut altă trebă decât a lua în deșert lupta fôiei maghiare brașovene pentru marile interese maghiare!...

Se cade óre a trata așa pe nisce patrioți față cu cari cei de la fôia lui Banffy sunt numai nisce cârpaci?

S'asteptăm însă să vedem cu ce nou-tăți ne va mai veni fôia maghiară din localitate despre cele ce se vor mai descoperi în „cuibul revoluționar de la Cârțișóra!“

Reprezentății, concerte și petreceri.

În Caransebeș se va da Miercuri în 30 Septemvrie n. la „Pomul verde“ o producțiune teatrală împreună cu joc în favorul „Societății pentru fond de teatru român“. I. Teatru. 1. Declamațiune d-l Z. Bârsan. 2. „Grevă ferarilor“ de Fr. Coppée. Trei judecători. * * Jean ferariu d-l Z. Bârsan. 3. „Între patru ochi“ comedie într'un act de Fulda localizată, de E. Mureșanu. Persónele: Doctorul Alexandru Manea, d-l Bârsan. Steluța soția lui, d-ra Ana Petrescu. Baronul Cornel Petrov, d-l Traian Ionașiu. Veta servitóre, d-ra Elena Târziu. Avram servitoriu, d-l G. Bona. II. Joc. În ordinea de dans: „Romana“ și hora Nicolintana. Intrarea: Rang I. 2 cor. Rang. II. 1 cor. 50 b. loc de stat 1 cor.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 28 Septemvrie. Socialiștii ținură erii o a lunare, în care s'a votat rezoluțiunea, ca partidul kosutist să fie invitat a iniția o acțiune energetică pentru liberarea soldaților din anul al treilea.

Viena, 28 Septemvrie. Monarhul a primit în audiență separată de-o oră pe ministrul-președinte Khuen. După Khuen a primit în audiență pe Koerber și Pitreich

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandație.)

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură rațională, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară dela Ferăstrău și la Seminarul Nifon Metropolitan din București. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. I. **Agrologia**, s.e.u. Agricultură generală. 34 c.ole de tipar cu 217 figuri în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decizia Nr. 2078 din 1897. Costă 5 cor.ole.

Vol. II. **Fitotehnia**, s.e.u. cultura specială a plantelor, 38 c.ole de tipar cu 202 figuri în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă 8 cor.ole.

Vol. III. **Zootehnia**, s.e.u. Cultura generală și specială a vitelor cornute, dimpreună cu lăptărie și lăptăria, 49 c.ole de tipar cu 225 figuri în text. Costă 8 cor.ole.

Vol. IV. **Economia Rurală**, s.e.u. organizațiunea și administrarea moșilor mari și mici. Costă 8 cor.ole.

Cartea d. lui prof. Maior se deosebesc esențial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba și literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agromomiei în limba noastră, care tratăză t.ote cestiunile cele mai mari ca și pe cele mici privitoare la agricultura română din t.ote țările locuite de Români, pe baza progreselor actuale ale științei și tehnicii agricole moderne. Ea ia serios concurența cu cele mai bune lucrări apărute până acum în limbile culte: germană, franceză etc.

Economia pentru școalele populare compusă de Teodor Roșu, învățător la școala principală română din Lăpușul-Unguresc. Edițiunea a doua. Prețul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influința împrejurărilor asupra acțiunilor și deprinderilor animalelor de Lamarek, cu un studiu asupra lui Lamarek de Panăite Iosin. Prețul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură și fost estimator expert la banca agricolă. Motto: „Sărac în țără săracă“. Eminescu. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

„Cartea Plugarilor“ s.e.u. povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, creșterea vitelor etc. scrisă de Ioan Georgescu. 90 pag. Form. 8° costă 50 b. (+ 6 b. porto.)

Insoțirile de credit împreunate cu insoțiri de consum, de vânzare, de viier, de lăptărie etc. îndreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de insoțiri, de F. W. Raiffeisen. Edițiunea a V-a Trad. de Dr. A. Brode. Editura Reuniunii

rom. de agricultură din comit. Sibiului. Conține 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 bani.)

„Sfaturi de aur“, pentru sătenii români de t.ota starea și etatea, de Aron Boca Velcheranu. Prețul 60 b. (plus port 5 b.)

Grădina de legume, de Ioan F. Negruțiu, profesor în Blăși. Pentru poporul nostru, scrierea d. lui prof. Negruțiu, e de cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto.)

Vinuri din p.ome, de Gr. Halip prof. Este o carte în care se dau explicații și învățături amănunțite asupra modului cum este a-se face tot felul de vin din felurite p.ome. Prețul 40 b. (cu posta 45 bani.)

Imbunătățirea stării s.ătenului, de Gr. G. Peucescu. Prețul 50 bani (plus porto 5 b.)

„Cultura și îngrijirea gr.ăului“, de I. F. Negruțiu. Pr. 14 b. (plus porto 5 b.)

„Economia“, pentru școalele populare, de Teodor Roșu. Prețul 60 bani (plus porto 5 b.)

„Buna chivernisală“, de Teodor V. Păoățian. Pețul 40 bani (plus porto 5 b.)

„Supplex Libellus Valachorum“, memoriul prezentat împ.ăratului Leopold II. de către episcopii Bob și Adamovici în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc și alătura de acesta traducerea rom.ănescă făcută de profesorul Dr. E. Dianu. Un exemplar broșat costă 1 cor.ole (+ 5 b. porto.)

„Clipe de repaus“ de Sorcovă. Un volum elegant, care p.ote ocupa loc pe masa ori-cărui salon. Prețul 2 cor.ole. (Pentru Rom.ănia 2 Lei 50 bani) porto extra. Credem a fi de prisos a mai recomanda în special această nouă apariție literară. În acest volum găsim un limbaj frumos rom.ănesc și niște povestiri scrise cu at.ăta spirit, înc.ă cartea odată luată în m.ănă, nu o mai pui jos, până nu ai c.ătit. o t.ota. Se p.ote procura la Tipografia A. Mureșianu pe lângă trimiterea prețului indicat plus 20 bani porto.

„Pe pragul morm.ăntului“ de preotul G. Simu, conține versuri funebreale pentru popor și pentru inteligență. Pr. 50 bani (+ 6 b. porto.)

Proză și versuri, fabule de Gr. M. Alexandrescu prețul 30 b. plus 5 b. porto.

— A ap.ărut tomul I. din **„Novele“** de Vasilie Ranta Buticescu. Broșura are 286 pagini și conține istorioare frumoșe scrise într’un limbaj plăcut. Prețul ei e 1 cor. 60 bani plus 20 bani porto. Se p.ote procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Musică. A ap.ărut de cur.ănd în Viena un caiet de compozițiuni ale mult talentatului compozitor român Ioan Sc.ărlătescu Acest caiet de val.ore conține 4 c.ăntece pentru voce și pian f.orte frumoșe, între car.ă se afl.ă și o m.ăndră **Doină**, care are ca text o poesie de Eminescu.

Prețul unui caiet e de 3 cor.ole plus 5 bani porto și se afl.ă de vânzare la tipografia A. Mureșianu în Brașov.

Cursul la bursa din Viena.

Din 26 Sept. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	117.60
Renta de cor.ole ung. 4%	96.50
Impr. c.ăil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.50
Impr. c.ăil. fer. ung. în arg.ănt 4%	96.75
Oblig. c.ăil. fer. ung. de ost I. emis.	96.65
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.40
Bonuri rurale croate-slavone	96.65
Impr. ung. cu premii	198.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	153.35
Renta de h.ărtie austr.	99.85
Renta de arg.ănt austr.	99.70
Renta de aur austr.	119.30
Rente de cor.ole austr. 4%	99.85
Losuri din 1860.	151.75
Acțiuni de-ale B.ăncei austro-ung.ăre	15.80
Acțiuni de-ale B.ăncei ung. de credit.	702.—
Napoleonidori	19.03
M.ărci imperiale germane	117.37 1/2
London vista	239.27 1/2
Paris vista	94.95
Note italiene	95.05

Cursul pieței Brașov.

Din 27 Sept. n. 1903.

Bancnot rom. Cump.	18.96	V.ănd.	19.—
Arg.ănt rom.ăn.	18.84	„	18.92
Napoleonidori	19.04	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesco	2.53	„	2.54
M.ărci germane	117.10	„	117.50
Lire turcesco	21.50	„	21.60
Seris fonc. Albina 5%	101.—	„	101.25

O fetiță din o familie bună (în etate până la 12 ani) se primesce în cuartir la o familie germană, unde pentru un preț moderat are întreținerea întregă și p.ote învăța și lucrul manual. Familia constă din 4 persoane. Informațiuni se pot lua în Str. Orfanilor Nr. 5 la dr.ăpta parter c.ătră stradă.

Frumos ca o I.ăonă este un Teint delicat alb și fin, și o față fără pistru și pete. Spre a obține această să se spele în fie-care zi cu **SAPUNUL** „Lilienmilchseife a lui Bergmann“ (Marca: 2 mineri.) dela Bergmann & Co. în Dresden și Teutschen a/E. Se cap.ătă bucată cu 80 bani, la Teutsch & Tartler și la farmacia lui Roth în Brașov. (980) 22—50

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și c.ănd pe timp mai îndelungat s.e.u. lunare.

Conducător de tipografie,

care își pricepe cariera tipografică în t.ota privința, at.ăta ca culeg.ător de litere, liniaturi etc. și mașinist, c.ăt și corector și expeditor, purtarea c.ărților comerciale, primirea și facerea de com.ănde față de public, fabricii și autorități. Corespond.ăză perfect în limba rom.ănă și maghiară, vorbește puțin și limba germană, deja de mai mulți ani, ei conducătorul unei tipografii și ar dori strămutarea la o întreprindere tipografică rom.ănescă.

(Deslușiri d.ă administrațiunea foiei).

1—1.(11 0)

ABONAMENTE

LA

„Gazeta Transilvaniei.“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru Rom.ănia și străinătate:
Pe trei luni . . . 6 cor.	Pe trei luni . . . 10 fr.
Pe ș.ăse luni . . . 12 „	Pe ș.ăse luni . . . 20 „
Pe un an . . . . 24 „	Pe un an . . . . 40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru Rom.ănia și străinătate:
Pe an . . . . . 4 cor.	Pe an . . . . . 8 fr.
Pe ș.ăse luni . . 2 „	Pe ș.ăse luni . . 4 „
Pe trei luni . . . 1 „	Pe trei luni . . . 2 „

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii car.ă se vor abona din nou, s.e binevo.ăscă a scrie adresa l.ămurit și a ar.ăta și posta ultimă.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Mai.ă st. n. 1903.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5:20 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 6. 2:45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8:13 min. s.ăra.
- IV. Tr. accel. la orele 10:26 m. s.ăra.

Dela Brașov la București:

- I. Trenul de persoane la ora 3:55 m. dim.
- II. Tren accel. la orele 5:14 m. dim.
- III. Trenul mixt la orele 11:40 a. m.
- IV. Trenul accel. la ora 2:19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- V. Tren mixt la orele 6:50 s.ăra.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la ora 5:19 min. dim. (are leg.ătură cu Tușnad la ora 9:18, cu Ciuc Gyimes și Ciuc-Szereda, la ora 10:46 min. a. m.)
- II. Trenul mixt la ora 8:40 min. a. m.
- III. Trenul de per. la ora 3— m. p. m.

Dela Brașov la Z.ărnesci (gar. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 9:2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la ora 3:44 min. p. m.
- III. Trenul mixt la ora 9:47 m. s.ăra.
- IV. Trenul mixt la ora 6:14 m. dim. (Numai dela 1 Iunie Dumineca și în s.ărb.ători).

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5:19 min. dim. (are leg.ătură cu linia Tușnad-Ciuc-Gyimes.)
- II. Trenul mixt la ore 8:40 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la ora 3— min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren accel. la orele 5:07 m. dim.
- II. Trenul de persoane la ora 7:50 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la 6. 2:9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la ora 9:27 min. s.ăra.

Dela București la Brașov:

- I. Trenul accel. la ora 2:18 min. p. m.
- II. Trenul mixt la ora 9:18 min. s.ăra.
- III. Trenul pers., la ora 5.— m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la ora 7:41 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
- V. Tr. accel. la orele 10:14 m. s.ăra.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persoane la ora 8:25 m. dim. (are leg.ătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Szereda ora 9:20)
- II. Trenul de pers. la ora 1:53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5:17 dim.)
- III. Trenul mixt, la ora 6:27 m. s.ăra (are leg.ătură dela P.ălanca la 8:54 dim.)

Dela Z.ărnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

- I. Trenul mixt la ora 7:02 min. dim.
- II. Trenul mixt la ora 1:12 min. p. m.
- III. Trenul mixt la ora 8:18 s.ăra.

Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la ora 8:25 m. dim.
- II. Trenul de pers. la ora 1:53 m. p. m.
- III. Trenul mixt la ora 6:27 min. s.ăra. (Are leg.ătură cu Tușnad-Ciuc-Gyimes.)
- IV. Trenul mixt la orele 10:05 m. s.ăra.